

FOLJU MAHRUG DARBA FIX-XAHAR MID-DIPARTI MENT TAL-BIEDJA

EDITUR: J. ORLANDO-SMITH

u. 161

JANNAR 1953

Nru. 161

It-Triq tal-Hajja

- A.D. 1953 -

DR. CARMELO CARUANA, B.A., LL.D., M.L.A.

Minisru tal-Posta u Biedja

SENA ohra qdiemet u mietet. Dhalna f'sena gdida ta' tahbit, ta' dmirijiet, ta' taqbid, ta' tama! Halli flimkien ninxtehtu gharkubbtejna sabiex bit-talb tagħna naqilgħu l-barka u s-sliem li jagħtuna l-għajjnuna fil-ġlied tal-hajja li għandna quddiemna.

Kien x'kien it-tweġħir li garrabna ma' tuj is-sena li mietet halli naqbdu sponza miblula bl-ilma u nhassru kull għelt li seta' trabba fuq il-lavanza ta' qalbna. Maħfraf, ksebjiet tajba u mħabba lejn għajnejn jiftuha triq ta' tieba biex nistgħu niranx u nitilghu bis-sliema l-ghosta wieqfa li jridu negħiellu fit-triqtal-hajja.

Is-sena li daħlet fuqna tista' tkun l-ahħar sena ta' hajitna, iżda sakemm abna għadna hajjin jeħtieg li u ngħixu u nirbhu n-nuqqasijiet ta' ikel li qeqħdin iheddu lid-din ja u li huma meħtiega għal dan l-ghixien. Ulied l-art huma ġawk il-maħluquin ew-lejja, jinsabu f'liema nhawi tad-dinja jinsabu, li jridu jagħtu lill-maħluquin huthom dak l-ikel li jin-hieġi, u, it-tama li għexu dejjem

"SLIEM GHALIK!"

"Int ja bidwi, li taħdem l-gheliegħ u ddemmihom, u tiżraġħhom; b'hiġi mietek il-qamħ jinbet mill-art; ix-xaghri jiġi mibdul f'uċu ħaddru; inti tik-seb l-ikel ghall-bniedem li huwa īħam. Huwa b'rihet il-hidma tiegħek li l-bniedem jista' jgħix fid-din. Čieħ jingħata lilek, ja bidwi!"

— JOSEPH ROUX.

XEWQAT TAJBA GHAS-SENA 1953

L-Onorevoli Dr. Carmelo Caruana, B.A., LL.D., Ministr tal-Posta u Biedja flimkien mas-Sur Robert Bonnici Enriquez, Agent Direttur tal-Biedja, jixtiequ jwasslu lill-bdiewa kollha, il-gardinara u lil dawk kollha li jrabbu t-tjur u l-bhejjem jew li għandhom x'jaqsmu mal-hidma tal-biedja, l-isbah xewqat għal sena gdida mimlija risq u ġid, sena ta' barka, sena ta' progress u merħba.

ġidid sabiex ikunu magħrufa bħala ssisien ewlenja ta' l-umanità. Hu ma li sena wara l-ohra jingħabru fil-knejjes mal-familji u ma' qrabathom jitkolbu li ċejkken Bambin jagħtihom sabar u paċċi, għandhom quddiemhom dmir li ma kien qatt kbir

daqs f'dawn iż-żmenijiet. It-tama għandha għeru qawwija fi qlubhom u xhi iqumu minn għarkubbtej-hom, mad-daqq mimli tħlewwa tal-qniepen li jħabbru s-sena l-ġidida, jibdew mill-ewwel jaħstu f'uċu ħażżejjen, tempijiet aktar hanina u prodotti bix-xaba'.

Is-sena li għaddiet ma kienetx tajba wisq mal-ħaddiema ta' l-art. Warra l-maltempijiet li għamlu, qabel ma din is-sena kienet bdiet, kien hemm nuqqas ta' ilma u nixfa kbira ġual tui ta' bosta xñur. Il-mard tūq it-tjur għamel tiegħu u ħafna mill-frottijiet waqqhu u nħarqu taħt ill-qilla tax-xemx.

Iżda dawn l-gheltijiet ma jeqirdux ir-rieda qawwija li hija magħġuna f'demm il-bidwi. Huwa jaf li l-ebda sena ma kienet tixbah lill-ohra u għalhekk dejjem għex bit-tama li fuqu gejjin żmenijiet ahjar. Jerga' jit-taħbi l-art dawk iż-żrieragh li jistgħu jaġħu jagħtuh il-hena; jerġa' jrabbi dawk it-tjur u bhejjem li jgħinu fit-triqtal-hajja u jikseb dak li tilef metta d-dejja.

Fil-waqt li ahna nagħiex sliema u hena lill-bdiewa kollha, ningħaqdu magħħom fil-ħniena tas-Sultan ta' kolloks li bil-barka Tiegħu nroddu ħajr għal kull ma jista' jiġi fuqna fis-sena l-ġidida, li ma' tulha nittaww għid u risq.

BIXXU L-UĊUH TAL-PATATA

Kunu għażlin u thallux li għal fit-tidji titilfu l-wieċċi tal-patata. Harsuha mill-marda tal-ġlata billi tbixxuha bil-mistura Burduliża jew bil-Perenox. Isimghu t-twissijiet tagħna f'gieħ l-interessi tal-familji tagħkom u ta' pajżżek.

Il-Makni tal-Biedja f' Malta

MINHABBA li jinsab maqtugh minn artijiet ohra, il-bidwi Malti hu aktar konservattiv minn bdie wa ohra li ilhom jużaw il-makni taliedja ghal bosta snin. Sa, nghidu ahna, hamsin sena ilu, ix-xogħol ar-raba' f'Malta kien għadu jsir bl-istess ghodod primittivi li kien użaw fil-qedem. Id-Dipartiment tal-Biedja kien għadu ma ġiex imwaqqaf u ghalkemm il-“Camera Medica”, kif ukoll is-“Società Agraria”, kien juru interess biex iġib l-biedja tagħna 'l quddiem, il-bidwi ma setax jiġi mghallem kif inhu xieraq l-ghaliex mingħajr Dipartiment li seta' jieħu hsiebu, kien qis u iben mingħajr missier.

NEWWEL MAKNA

-Sur Wistin Randun tas-“Società raria” kien l-ewwel bniedem li habbel hhu hafna biex idāħħal f’Malta għo-ar-raba’ qasir tagħna u l-ewwel ma b’kien mohriet li seta’ jofrog it-tuba. Il-moderni tal-biedja li setgħu ġħoddu is-sikka ta’ dak il-mohriet kienet ċetta u mohriet kien jaqsam l-art minn taħbi il-ġiet, ifarrak il-ħamrija mingħajr ma jferha fil-wieċċ. B’dak il-mohriet l-art kien tinhadni wisq ahjar mill-mohriet konni primitiv li kienu għadhom jużaw bdiewwa, iżza għal xi raġuni jew oħra il-mohriet għidid ma giex milquq ħażi taj-ġew mill-bdiewwa tagħna u ma baqqax jin-a.

AKNA TAD-DRIS

Ma' tul l-ewwel gwerra kbira ta' l-1914,
Professur Cikku Debona, li allura kien
ettur tal-Biedja f'Malta u Ghawdex
ta d-Dipartiment tal-Biedja kien għa-
ma ġix imwaqqaf, gieb f'Malta l-ew-
makna ċekkjha tad-dris bil-mutur u
mel-wirja tagħha l-Marsa, iżda min-
ja l-vantaġġi kollha li kellha fuq is-
semi antiki li kienu jużaw il-bdeiwa,
qas din il-makna ma ġiet milqugħa
eb mill-bdiewa aktarx għas-sempliċi
uni li l-bidwi tagħna kien għadu ma
diex mill-pregħiduzzj u d-drawwiet
ma li kien imsamar magħhom u de-
u li għandu jibqa' juža l-bh'ma għad-
il-ghaliex din kienet ukoll isservi
l-hafna bżonnijiet qħira

IT FIL-FOND

l-1922 gie impurtat l-ewwel "Fordson" ictor" u dan gie ippruvat fir-raba' l ta' Bur-marrad u r-Rabat. Il-bdie- ma setghux ma jiġu ximxekk speċjal- t meta raw b'liena mod il-hamrija mqallba u għalhekk l-užu ta' din il- na beda dieħel. bosta għelieg iż-żgħar il-"Fordson" kienx il-ħażra l-irkejjen tagħhom, min minħabba l-hafna rkejjen li għand-

NITRAT NATURALI TAÇ-CHILI
"CHAMPION BRAND"

Huwa d-DEMEL li fih is-sustanzi kollha meħtieġa li għandu bżonn ir-raba' Isahħaq il-pjanti. Ikattar l-uéu. DEMEL li jista' jitferrex fuq wieħi il-hamrija u jagħmel ġid kbir mingħajr ma jintilef xejn mill-valur tiegħu.

MINN 98 SA 99 FIL-MIJA PUR U 100 FIL-MIJA EFFICIENTI.

JINBIECH KULIYU

JINBIEGH KULLIMKIEN.
Agénti: ALEXANDER SANT, 870, Triq Irali — Il-Hamrun

JINBIEGH KULLIMKIEN.
Agénti: ALEXANDER SANT, 870, Triq Irali — Il-Hamrun

għu lill-privat u minbarra minnhom gew
impurati oħrajn u l-użu tagħhom tista' tħid li qiegħed issa jsir mill-bdiewa
kollha.

Dan l-ahħar minħabba l-ispejjeż li wieħed irid biex iqabbad lil min ħiġinu fil-hidma tar-raba' ngieb minn barra makni tar-raba' żgħar ta' saħħa minn ziemel sa ziemel u no's tajbin għal wieċ-ċaffif kif ukoll makni oħra għal raba' aktar fond li fihom saħħa ta' żwiemel aktar. Ir-“Rarity Cultivator” li ngieb dan l-ahħar f'Għawdex ta riżultata tajiba u ġew or-dnati makni oħra bhalu. F’Malta wkoll ġew ippruvati makni li nstabu tajbin u ġew or-dnati oħrajn minnhom.

UZAW MAKNI AKTAR

Il-makna li tgħodd l-aktar ghall-biedja tagħna jrid ikollha saħħa mhux hażin, ekonomika fit-thaddim tagħha, semplicej fil-mekkaniżmu u haċċifha biżżejjed biex tkun tista' tigi trasprtata għal dawk l-ghelieqi li ma humiex qrib it-triqat prinċipali. Id-Dipartiment tal-Biedja jinsab f'idħma ta' propaganda sabiex idħabbi fl-ruu t-tipi kollha ta' makni u għod-did u tħalli kollha.

RABBU BIS-SENGHA

Bħala membri tal-Għaqda hemm nies tekniċi li jaġħu pariri bla ħlas dwar it-trobbija tat-tjur u fuiekk; l-Ġaqda tlaqq-a' l-membri f'social evenings u wiri ta' films edukativi, tagħmel kull sena Wirja Kbira ta' tjur, għas-safar, ħamiem u fniekk li għaliha l-membri jidħlu bla ma jħallu sejn u tagħti lill-membri ghadd ta' privileġgi ohra. Kull minn irid jissieħeb għandu jikketeb lis-Segretarju: Għaqda Nazjonali ta' Tjur u Fniek, Nru. 53, Triq l-Arċisqof, il-Belt.

INKUBATURI MODERNI

Jekk ser tfaqqas il-bajd qis li tfaqqusu b'inkubatur Ingliz modern, irhis u komdu biex tkaddmu u jagħti l-aqwa riżultati.

Jesa' 50 bajda: £14. 10. 0.

Jesa' 100 bajda: £15. 10. 0.

Jesa' 150 bajda: £18. 10. 0.

Minn għand M.C. BORG CARDONA,
Hanut tal-Bedja, Nru. 145, Triq Kristo-
foru, il-Belt, Ħdejnej il-Knisja tas-Sagra-
mentini (Tel. Valletta 3154).

SIGAR U PJANTI GHALL-BEJGH

Sigar tal-laring, lumi, mandurina, hawh, ghajnbaqar, tuffieh, kaki, cirasa, berquq, tut, pruna, kif ukoll basal tal-fjuri u kull xorta ta' pjanti ornamentalni ta' kwalitâ prima jinsabu gall-beigh minn: MUSCAT ROSE NURSERY, Nru. 24, Idmeida Str., Hal Balzan.

